

РЕШЕНИЕ № 212

София, 23 май 2008 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, ВТОРО наказателно отделение, в съдебно заседание на единадесети април две хиляди и осма година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЛИДИЯ СТОЯНОВА

ЧЛЕНОВЕ: ЮРИЙ КРЪСТЕВ

ЕЛЕНА АВДЕВА

при секретар КРИСТИНА ПАВЛОВА

и в присъствието на прокурора Р.КАРАГОГОВ

изслуша докладваното от съдията Е. АВДЕВА

наказателно дело № 145 /2008 г.

Производството по делото е образувано на основание чл. 349, ал.1 НПК по касационната жалба на защитника на подсъдимия И.А.Г. решение № 702/07 от 13.02.2008 г. по внохд № 992 / 2007 г. на Софийския апелативен съд.

В жалбата се сочи, че решението е постановено в нарушение на закона, а определеното с него наказание е явно несправедливо. Според защитата на подсъдимия въззивният съд правилно е установил фактическите данни по делото, но ги е интерпретирал погрешно, като е отказал да приеме, че подсъдимият е извършил деянието при превишаване пределите на неизбежната отбрана поради уплаха и смущение по смисъла на чл. 12, ал. 4 НК. Незаконосъобразно е отхвърлена и тезата за "мнима неизбежна отбрана" въпреки подкрепата, която тя има в заключението на съдебно психологично-психиатричната експертиза. На следващо място защитата представя пред настоящата инстанция виждането си за преквалификация на деянието по чл. 1.18 във вр. с чл. 116 НК, като се аргументира с настъпилото състояние на силно раздразнение у подсъдимия в резултат на неправомерното поведение на пострадалия. В този порядък на мисли се акцентира върху дълго упражняваното психическо насилие върху жалбоподателя, което е акумулирало у него омраза, страх и безсилие и е ограничило възможността му да взема адекватни решения.

Алтернативно се поддържа искането за намаляване на наказанието и отлагането на изтърпяването му по реда на чл. 66, ал. 1 НК. Подробно в допълнение към касационната жалба се мотивира ниската степен на обществена опасност на дееча, обусловена от многобройните смекчаващи отговорности му обстоятелства, които, макар и признати от въззивната инстанция, не са били оценени в достатъчна степен.

В заключение са отправя искане за оправдаване на подсъдимия или за намаляване на наложеното му наказание до три години лишаване от свобода с прилагане на чл. 66, ал. 1 НК.

Представителят на прокуратурата възразява срещу жалбата на подсъдимия, като изтъква високата степен на обществена опасност на квалифицираното по чл. 116, ал. 1, т. 3, пр. 1 НК деяние.

Върховният касационен съд, второ наказателно отделение, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите на чл.347 , алЛ НПК, установи следното :

Софийският градски съд с присъда № 81 от 07. 12 .2006 г. по нохд № 1538/2005 г. признал подсъдимия И.А.Г.за виновен в това , че на неустановена дата през м.септември 2003 г., в гр.София, умъртвил умишлено баща си – А.И.Г., поради което и на основание чл.116,ал.1,т.3,пр.1 във връзка с чл.115 и чл. 55, алЛ,т.1 НК го осъдил на осем години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване.В тежест на подсъдимия съдът възложил и сторените по делото разноски.

Софийският апелативен съд с решение № 702 /07 от 13.02.2008 г.изменил първоинстанционната присъда, като намалил размера на наложеното на подсъдимия наказание от осем на четири години лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване. В останалата част присъдата била потвърдена.

Касационната жалба срещу така постановения въззивен акт е частично основателна по следните съображения:

Защитата на подсъдимия е поддържала исканията за квалифициране па деянието по чл.118 НК или, алтернативно, за извършено при условията на чл. 12, ал. 4 НК и пред въззивната инстанция. Те са отхвърлени с убедителни аргументи, които настоящият съдебен състав напълно споделя.

От фактическа страна съдът е приел следното :

Подсъдимият И.Г. страда от глухонемота.Недъгът му озлобявал пострадалия неговия баща А.Г. Той забранил на сина си да се изразява с жестомимичния език на глухите и прекъснал специализираното му обучение след седми клас. Възложил му да отглежда кравите на семейството и често го малтретирал физически и психически. А.Г. се държал зле и с останалите членове на семейството, които напускали за различен период семейната къща, прогонени от тормоза.

В деня на престъплението още от сутринта пострадалият започнал да удря и души сина си с упрек, че не е извел по-рано добитъка. Този път агресията била предизвикана от отсъствието на съпругата му и най-малкото дете - петгодишната А. Вечерта И. се върнал късно. Неочаквано пострадалият го хванал за ръката и го захвърлил на земята. Опрял острието на брадва до врата му и заплашил, че ще заколи него и останалите членове на семейството. Подсъдимият се отскубнал и побягнал. Зад входната врата на къщата намерил бухалка и се върнал обратно. Баща му затварял вратата на гаража, държейки брадвата под мишница. Обзет от паника, подсъдимият му нанесъл два-три удара по главата. Пострадалият паднал на земята, а подсъдимият отишъл да спи при баба си. На сутринта видял баща си на същото място. Разказал за стореното на св. Г., който установил смъртта на А.Г. Подсъдимият увил тялото със стар килим и вечерта го изхвърлил на сметището в близкото дере. Трупът на А.Г. бил открит на 20.04.2004 г. в напреднал стадий на разложение. Причината за смъртта му е откритата тежка черепно - мозъчна травма, изразила се в многофрагментарно натрошаване на костите на главата.

При тези фактически данни въззивният съд правилно е приложил закона ,като е квалифицирал извършеното от подсъдимия деяние като престъпление по чл.116,ал.1, т.3, пр.1 във връзка с чл. 115 НК. Хипотезата за убийство при превишаване пределите на неизбежната отбрана поради уплаха и смущение е доказателствено незащитима. За нейното отхвърляне е достатъчно да се посочи , че нападението върху подсъдимия е било прекратено към момента , в който той е нанесъл фаталните удари с бухалката. В обжалваното решение подробно са изложените обстоятелствата, изключващи поведение на пострадалия, което реално или "мнимо" да застрашава живота или телесната неприкосновеност на подсъдимия. След като И. се отскубнал и избягал, баща му не го последвал и не продължил със заплахите, а започнал да затваря гаража . Начинът, по който той държал брадвата / факт, с който защитата обосновава непосредствеността на нападението/ не може да се свърже с очевидна заплаха и непосредствени намерения за нейната употреба. Сечивото се намирало под мишницата на А.Г., с острие към гърба -т.е. в положение, затрудняващо използването му. Много важен детайл, който е бил на вниманието на въззивната инстанция, е и взаимното разположение на пострадалия и подсъдимия в момента на деянието. А.Г. се намирал с гръб към И. , който изненадващо го приближил и му нанесъл смъртоносните удари с бухалката. Ето защо съдът не е имал основание да възприеме тезата на защитата, че нападението върху подсъдимия можело отново и внезапно да се възобнови.По делото не са установени никакви данни, които да обективират намерението на А.Г. да продължи преследването на сина си. Нещо повече, съдът не е установил те да са били част от неверните представи на подсъдимия, поради което е отхвърлил и версията за мнима неизбежна отбрана. Установяването на субективните преживявания на дееца е много сложен и деликатен доказателствен проблем. В настоящия

случай съставът на въззивния съд е стигнал до решаването му по процесуално и логично правилен начин. Информацията, съдържаща се в заключенията на двете съдебно-психиатрични експертизи относно психическото състояние на подсъдимия, коректно е съпоставена с останалия доказателствен материал, разкриващ взаимоотношенията между бащата и сина, атмосферата в семейството, поведението на подсъдимия след инцидента. Много точно е акцентирано върху показанията на подсъдимия, който не твърди, че с ударите е целял да отблъсне непосредствено нападение от страна на баща си, а да попречи той да реализира заплахите си. Ето защо съдът правилно е изключил извинителната грешка у подсъдимия относно фактическите обстоятелства от състава на инкриминираното престъпление.

Същият комплексен подход към доказателствената съвкупност съдът е проявил и при преценка на възможността убийството да е извършено в състояние на силно раздразнение, предизвикано от пострадалия с насилие. Не е вярно твърдението на защитата, че втората инстанция е фаворизирала заключението на вещото лице д-р Щ., според което И.Г. не е бил в състояние на физиологичен афект, и е прехвърлил върху експерта решаването на правен въпрос, ключов в настоящия казус. От съдържанието на атакуваното решение /стр.10/ е ясно, че съдът е обсъдил не само разсъжденията на д-р Щ., но и съвпадащите с тях изводи на тройната съдебно-психологична и психиатрична експертиза. Състоянието на снижен праг на дразнимост и уплаха с коментирано във връзка с категоричния експертен извод за отсъствие на специфични прояви на вегетативната нервна система, промени в съзнанието и резки обрати на поведението, характерни за физиологичния афект. Без неговото наличие не могат да се направят изводи за ограничение в значителна степен на възможността за ръководене на постъпките поради доминация на чувствата над волята в съзнанието на подсъдимия, а това отхвърля квалификацията по привилегиrowания състав на чл.118 НК.

Касационната жалба е основателна в частта, с която се оспорва справедливостта на наложеното наказание по размер и начин на изтърпяване. Двете предходни инстанции са констатирали многобройни и изключителни смекчаващи отговорността на подсъдимия обстоятелства - младата му възраст - едва 20 години, чистото съдебно минало, добри характеристични данни, нисък праг на дразнимост, обусловен от травмираща семейна среда, неравностойно социално положение поради физически недъг. Въззивният съд е допълнил преценката по чл.54 и чл.55 НК на първата инстанция и подробно се е спрял на самопризнанията на подсъдимия, оценявайки ги на плоскостта на разкаянието и критичността към стореното. Отбелязана е и изключителността на емоционалното и психическо състояние на жалбоподателя като смекчаващо вината обстоятелство, както и на мотивите му, свързани с желание да защити себе си и близките си от бъдещо насилие от страна на пострадалия. Макар точно дефинирани многобройните и изключителни смекчаващи обстоятелства са останали недооценени при конкретизиране на размера на наказанието. Настоящият състав споделя позицията, изразена в особеното мнение към решението, че престъплението е извършено като зловееща кулминация на продължителното насилие и стрес, на който бил подложен И.Г. от баща си, а това, без да премахва престъпния характер на деянието, съществено намалява неговата морална укоримост. Ето защо съвкупната оценка на обстоятелствата, влияещи върху индивидуализацията на наказанието, налага намаляване на наложеното на подсъдимия наказание от четири на три години лишаване от свобода. Този размер на санкцията открива възможността за отлагане на изтърпяването ѝ по реда на чл. 66, ал.1 НК, тъй като са налице и останалите формални законови предпоставки за условното осъждане. Целите на наказанието могат да бъдат постигнати по отношение на И.Г. без да е необходимо той да попада в условията на затвора, които няма да стимулират процеса на неговото поправяне и превъзпитание. Напротив, в обкръжението на близките си, които са били единствената му връзка с обществото и без травмиращото присъствие на бащата, той по-бързо и успешно би могъл да постигне социална адаптация. От друга страна настоящият състав счита за нужно да гарантира предупредително-принудителната функция на наказанието, като определи изпитателен срок в максимума, предвиден от законодателя - пет години. Неговата продължителност притежава сериозен възпиращ потенциал, който допълнително ще допринесе за реализиране на личната и генералната превенция на санкцията.

Водим от горното и на основание чл. 354, ал. 1, т.3 във връзка с ал. 2, т. 1 и т. 3, пр. 2 НПК Върховният касационен съд, второ наказателно отделение

РЕШИ:

ИЗМЕНЯВА решение № 702/07 от 13.02.2008 г. по внохд № 992 / 2007 г. на Софийския апелативен съд, като намалява размера на наложеното на И.А.Г. наказание от четири години лишаване от свобода на три години лишаване от свобода и отлага на основание чл.66, ал.1 НК изтърпяването му за срок от пет години от влизане на присъдата в сила.

ОСТАВЯ в сила решението в останалата му част.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: [подпис]

ЧЛЕНОВЕ: 1. [подпис]

2. [подпис]